

University of
Sistan and Baluchestan

Iranian Educational
Administration
Association

Designing an Educational Model for Sports Participation of Sports Science Students with an Active Learning Approach

Bahareh Rahmanian Kooshkaki ^{1✉}

1. Assistant Professor Department of Physical Education and Sports Sciences, Shiraz, Iran.
Email: b.rahmanian98@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 22 October 2025 Received in revised form: 29 November 2025 Accepted: 15 December 2025 Published online: 21 December 2025 Keywords: sports participation, active learning, students' sports science	The purpose of this research is to design an educational model for sports participation of sports science students with an active learning approach. The current research is qualitative research. The statistical sample consisted of fifteen semi-structured interviews with sports management professors of the university and the sampling method was done with the snowball technique. The information received from the interviews were analyzed by Maxqda software, coding in three stages of open, central and selective coding, which resulted in 177 initial codes, 19 sub-categories and 11 main categories. The results showed that individual factors and support for causal factors, communication and targeted infrastructure were contextual factors, culture building, community-oriented and technological-oriented were intervening factors. Also, purposeful learning and sustainable activity of strategies and science-based development of sports science field based on experience is the result of sports participation motivation of sports science students with an active learning approach.

Cite this article: Rahmanian Kooshkaki, Bahareh. (2025). Designing an educational model for sports participation of sports science students with an active learning approach, *Journal of Creative and Effective Education*, 1 (3), 87-100.

DOI: 10.22111/cee.2026.54618.1022

© The Author(s). Rahmanian Kooshkaki, Bahareh.

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

طراحی مدل آموزشی مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال

بهاره رحمانیان کوشکی^۱ ✉

۱. استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، مؤسسه آموزش عالی ارم، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول) رایانامه: b.rahmanian98@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

هدف از پژوهش حاضر طراحی مدل آموزشی مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال است. تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کیفی می‌باشد. نمونه آماری شامل پانزده مصاحبه نیمه ساختار یافته با اساتید مدیریت ورزشی دانشگاه بود و روش نمونه‌گیری با تکنیک گلوله‌برفی صورت گرفت. اطلاعات دریافتی از مصاحبه‌ها از طریق نرم افزار Maxqda طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند، که ۱۷۷ کد اولیه، ۱۹ مقوله فرعی و ۱۱ مقوله اصلی به دست آمد. نتایج نشان داد، عوامل فردی و حمایت از عوامل علی، ارتباط سازی و زیرساخت هدفمند از عوامل زمینه‌ای، فرهنگ سازی، اجتماع محوری و تکنولوژیک محوری از عوامل مداخله‌گر بودند. همچنین یادگیری هدفمند و فعالیت پایدار راهبردها و توسعه علم محور رشته علوم ورزشی مبتنی بر تجربه پیامد انگیزه مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال می‌باشد. پیشنهاد می‌شود، با در نظر گرفتن ابعاد شخصیتی و خانوادگی دانشجویان، امکانات ورزشی استاندارد در دانشگاه‌ها در دسترس قرار گیرد و ضمن آگاهی‌بخشی به جامعه و خانواده‌ها از اهمیت تحصیل رشته علوم ورزشی، در جهت مهارت‌های ورزشی مبتنی بر علم دانشجویان تلاش کرد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۷/۳۰

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۴/۹/۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۹/۲۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۹/۳۰

واژه‌های کلیدی:

مشارکت ورزشی، یادگیری فعال، دانشجویان علوم ورزشی

استناد: رحمانیان کوشکی، بهاره. (۱۴۰۴). طراحی مدل آموزشی مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال. آموزش خلاق و اثربخش، ۱ (۳)، ۸۷-۱۰۰.

DOI: 10.22111/cee.2026.54618.1022

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان

© نویسندگان. رحمانیان کوشکی، بهاره.

۱- مقدمه

اهمیت مشارکت ورزشی در هر نهاد اجتماعی، سبب توجه بسیار دولت ها به ورزش شده است. مشارکت ورزش و توسعه آن، بیشتر فعالیت بدنی هدفمند را در محوریت خود قرار داده است که به دلیل تنوع و گستره بالایی که دارد، بخش های زیادی از ورزش آموزشی تا ورزش رقابتی را در بر می گیرد (بنار و همکاران، ۱۳۹۷). این در حالی است که اهمیت مشارکت ورزشی در نهادهای آموزشی حساسیت و اهمیت دوچندان دارد. نهادهای آموزشی نقش مهمی در ایجاد فرهنگ و مسائل اجتماعی دارند، بنابراین آموزش مشارکت ورزشی در محیط های آموزشی فرصتی جهت ارتقاء فرهنگ و ورزش و رشد اجتماعی محسوب می شود. علاوه بر این گنجاندن آموزش ورزش و مشارکت ورزشی در برنامه آموزشی نهادهای آموزشی کشور می تواند به کاهش اضطراب، استرس و افسردگی و بهبود کیفیت مطالعه کمک کند. ورزش تأثیر زیادی بر کیفیت یادگیری دارد، چرا که مطالعه با تمرکز بیشتری انجام می شود، بنابراین مطالب بیشتری در زمان کمتری یاد گرفته خواهد شد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۶). علاوه بر این ماهیت ورزش بر اساس موقعیت های خاص خود، برای برقراری ارتباطات اجتماعی، دوست یابی، تقویت رشد جسمانی بسیار حائز اهمیت است. لازم به ذکر است که شیوه های آموزش و یادگیری همراه با تحولات آموزشی و علمی، به عنوان یادگیری فعال در نهادهای آموزشی مورد توجه می باشد. یادگیری فعال حاصل فعالیت های آموزشی است که دانشجویان را در انجام امور و فکر کردن در مورد کاری که انجام می دهند، درگیر می کند و مستلزم این است که دانشجویان مسئول یادگیری خودشان باشند، نه فقط استاد عهده دار این امر باشد (آنتونیو^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین یادگیری فعال مستلزم این است که دانشجویان در یادگیری نقش فعال داشته باشند، در یادگیری با یکدیگر مشارکت داشته باشند و بر یادگیری خود کنترل داشته باشند (کاویانی و همکاران، ۱۳۹۷). استاد به عنوان یاری دهنده و تسهیل کننده آموزش در فرایند آموزش عمل می کند. بنابراین فرایند یادگیری فعال نیازمند، انگیزه، تلاش و مشارکت خود دانشجویان می باشد. از این رو دانشجویان تربیت بدنی جهت پیشرفت تحصیلی، تنظیم اهداف ویژه و نشان دادن سطح بالایی از احساس کارآمدی بایستی مشارکت فعال ورزشی داشته باشند و از راهبردهای یادگیری فعال استفاده کنند (برگونوی و فررا^۲، ۲۰۲۰). بنابراین نیاز است دانشجویان علوم ورزشی به تحصیل مبتنی بر تجربه و علم کاربردی، در حین مشارکت ورزشی، یادگیری مستمر و هدفمند علم ورزش را آموزش ببینند. از اینرو در دنیای امروز که تغییرات سریع آموزشی و تحول در شیوه های تدریس، نگرش و مشارکت دانشجویان را دستخوش تغییرات بنیادی ساخته است، بررسی مدل آموزشی مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این در حالی است که بررسی ابعاد مختلف تدریس فعال شامل فعالیت های تعاملی، مشارکت گروهی، استفاده از فناوری های نوین و فضای پویا، هم نقش مهمی در یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی دارد و هم به طور خاص در مشارکت ورزشی آنها مؤثر است. علاوه بر این یادگیری فعال بر عملکرد علمی و عملی دانشجویان علوم ورزشی اهمیت بسیاری دارد و به رشد روانی، رشد

¹ Antonio² Borgonovi&Ferrara

ویژگی‌های شخصیتی نظیر اعتماد به نفس و تأثیرگذاری اجتماعی آنها بسیار کمک می‌کند. با توجه به اینکه دانشجویان دارای این ویژگی‌های شخصیتی، بدون شک تمایل بیشتری به انجام فعالیت‌های بدنی و مشارکت ورزشی دارند، به نقش و ارتباط مهم مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی و یادگیری فعال آنها می‌توان پی برد.

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

فعالیت بدنی مستمر و هدفمند که موجب سلامت و افزایش سطح آمادگی بدنی می‌شود، به مفهوم مشارکت ورزشی اشاره می‌کند بنار و همکاران، (۱۳۹۷). یادگیری فعال به مشارکت مستقیم فراگیران در فرایند یادگیری اشاره می‌کند. از اینرو هر فعالیتی که فراگیران را به ایده پردازی، مشارکت، بحث و کار گروهی، تشویق به گوش کردن و بررسی نگرش‌ها و ارزش‌های افراد متمایل می‌کند، یادگیری فعال نامیده می‌شود (کاویانی و همکاران، ۱۳۹۷). درخواه و همکاران (۱۴۰۴) در تحقیقی با عنوان "بررسی تأثیر روش‌های تدریس فعال بر انگیزه و یادگیری دانش‌آموزان" بیان کردند که روش‌های یادگیری فعال به انگیزه و اشتیاق دانش‌آموزان به یادگیری کمک می‌کند و موجب می‌شود تا مهارت‌های تفکر انتقادی، حل مسئله و همکاری در محیط پویا و تعاملی توسعه یابد. سیاوشی و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان "طراحی مدل توسعه مشارکت دانش‌آموزان متوسطه شهر مشهد در زنگ تربیت بدنی" دریافتند که عوامل ساختاری و زیرساخت‌ها و عوامل تعاملات اجتماعی در بالاترین رتبه و عوامل اجرایی مدرسه و آگاهی‌های ورزشی پائین‌ترین رتبه را بین عوامل مؤثر بر توسعه مشارکت زنگ تربیت بدنی دانش‌آموزان را دارند. عصاره و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی با عنوان "اثربخشی روش یادگیری فعال بر احساس تعلق به مدرسه و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دوره ابتدائی" بیان کردند روش یادگیری فعال بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. رافائل^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیقی تحت عنوان "مشارکت ورزشی و هوشیاری در کودکان: تأثیر تجربه و تخصص‌های متفاوت ورزشی" استدلال کردند که مشارکت ورزشی کودکان به طور چشمگیری به نوع فعالیت‌های ورزشی، گروهی و ماهیت بازی محوری آنها بستگی دارد. فیشر و هانز^۲ (۲۰۱۹) در تحقیقی تحت عنوان "روش‌های یادگیری معلم محور و روش یادگیری دانش‌آموزان فعال بر یادگیری در آموزش عالی" بیان کردند که روش‌های آموزشی معلم با افزایش درگیر شدن درک شناختی دانش‌آموزان، علاقه، دستاوردهای یادگیری و توسعه مهارت‌های تحصیلی همراه است. نایلا^۳ (۲۰۱۶) در تحقیقی استدلال کرد، خانواده، عوامل اجرایی مدارس و سیاست‌های تشویقی مدارس برای زنگ تربیت بدنی در مشارکت ورزشی دانشجویان تأثیر دارد. با وجود این همه اسناد و مدارک در خصوص ارزش و جایگاه ورزش و تربیت بدنی در توسعه‌ی سلامتی و تندرستی، متأسفانه در کشور ما هنوز بر اهمیت و ضرورت آموزش ورزش در سطح جامعه به خصوص دانشجویان علوم ورزشی که نیاز به آموزش تخصصی و علمی فعالیت بدنی دارند و همچنین ایجاد انگیزه برای افزایش مشارکت ورزشی آنها به عنوان متولی رشته‌ی علوم ورزشی، پرداخته نشده است. علاوه بر این تغییرات ویژگی‌های رفتاری دانشجویان،

¹ Rfael

² Fischer&Hänze

³ Naila

تحولات اقتصادی و فن‌آوری باعث شده است که محیط آموزشی متفاوت باشد. در نتیجه بسیاری از اساتید به دنبال بررسی روش‌های جدید آموزشی به خصوص یادگیری فعال به دلیل ماندگاری آموزش در ذهن دانشجویان هستند. اما قطعاً ایجاد چنین محیط‌هایی پرچالش است. اساتید و امکانات دانشگاه کمتر آمادگی لازم و شرایط لازم برای کاربرد تکنیک‌های آموزشی جدید با حمایت از گسترش نقش دانشجو در یادگیری دارند. این حالت در رشته علوم ورزشی به دلیل عملی بودن بسیاری از واحدها بیشتر مورد توجه می‌باشد. از اینرو بایستی بررسی کرد، مدل آموزشی مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال چگونه است. بنابراین محقق بر آن است که مدل آموزشی مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی با رویکرد یادگیری فعال را طراحی کند.

۳- روش‌شناسی و داده‌های تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی بوده و از نوع تحقیقات کیفی، به شیوه داده‌بنیاد و رویکرد نظام‌مند انجام گردید. جامعه آماری شامل اساتید مدیریت ورزشی دانشگاه بود، که به منظور شناسایی گونه‌های متغیر-های پژوهش حاضر مورد مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته رار گرفتند. نمونه-گیری به روش گلوله برفی انجام شد. جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت شناختی مصاحبه شونده‌گان را نشان می‌دهد. جهت جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده گردید، که در مصاحبه چهاردهم تکرار در داده‌های دریافتی مشاهده شد، ولی برای اطمینان بیشتر مصاحبه پانزدهم نیز انجام شد که داده‌ها کاملاً تکراری بود، در نتیجه محقق با انجام ۱۵ مصاحبه به اشباع نظری رسید.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی مصاحبه شونده‌گان

متغیر	ویژگی جمعیت شناختی	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۹	۶۰٪
	زن	۶	۴۰٪
سن	۳۵ تا ۴۵ سال	۸	۵۳٪
	۴۶ تا ۵۵ سال	۵	۳۳٪
	۵۶ تا ۶۵ سال	۲	۱۴٪
سابقه کار	۵ تا ۱۰ سال	۳	۲۰٪
	۱۱ تا ۱۵ سال	۲	۱۴٪
	۱۶ تا ۲۰ سال	۳	۲۰٪
	۲۱ تا ۲۵ سال	۴	۲۶٪
	۲۶ تا ۳۰ سال	۳	۲۰٪

سؤالات مصاحبه قبل از شروع فرایند مصاحبه جهت روایی مورد تأیید خبرگان قرار گرفت، به طوری که در چند سؤال مصاحبه تغییر ایجاد شد. برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام شده، از روش پایایی بازآزمون استفاده شد. برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام گرفته، چهار مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شد و هر کدام از آنها در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص توسط محقق دو بار کدگذاری شدند. سپس کدهای مشخص شده، در دو فاصله زمانی برای هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه شدند. روش بازآزمون برای ارزیابی ثبات کدگذاری پژوهشگر به کار می‌رود. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی با هم مشابه‌اند، با عنوان "توافق" و کدهای غیرمشابه با عنوان "عدم توافق" مشخص شدند. روش محاسبه پایایی بین کدگذاری‌های انجام گرفته توسط محقق در دو فاصله زمانی به ترتیب زیر است:

$$\text{درصد پایایی بازآزمون} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 2}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\%$$

در تحقیق کنونی برای محاسبه پایایی بازآزمون، از بین مصاحبه‌های انجام گرفته، سه مصاحبه انتخاب و هر کدام از آنها دو بار در فاصله زمانی ۱۰ روزه توسط پژوهشگر کدگذاری شدند.

جدول ۲. محاسبه پایایی بازآزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون (درصد)
۱	سوم	۲۰	۹	۲	۹۰٪
۲	هفتم	۲۴	۱۰	۵	۸۳٪
۳	یازدهم	۲۶	۱۲	۴	۹۲٪
	کل	۷۰	۳۱	۱۱	۸۸٪

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، تعداد کل کدها که توسط محقق در دو بازه زمانی به ثبت رسید، برابر ۷۰ نشان و تعداد کل توافقات بین این کدها ۳۱ و تعداد کل عدم توافقات بین این کدها برابر ۱۱ بود. پایایی بازآزمون برای مصاحبه‌های انجام گرفته با استفاده از فرمول ذکر شده، برابر ۸۸ درصد به دست آمد. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید می‌شود و می‌توان ادعا کرد که میزان پایایی تحلیل مصاحبه کنونی مناسب بود.

از آنجا که این تحقیق به شیوه داده‌بنیاد انجام گرفت، باید گفت که این روش معمولاً در زمینه‌هایی به کار می‌رود که قبلاً تحقیق زیادی در مورد آن صورت نگرفته است. در این موارد یا الگویی وجود ندارد یا وجود الگوها کمکی به حل مشکل نمی‌کند. در روش تحقیق کیفی به شیوه داده‌بنیاد، روش استراوس و کوربین^۱ (۱۹۹۸) و رویکرد نظام‌مند، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و نظریه احتمالی نهایی، با یکدیگر ارتباط نزدیکی دارند و محقق به جای پیش فرض گرفتن یک نظریه، با ورود به حوزه مورد مطالعه جمع‌آوری داده‌ها و سپس تجزیه و تحلیل آن‌ها نظریه یا الگوی مناسب را به وجود می‌آورد. بنابراین مطابق نظریه زمینه‌ای مصاحبه‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی تجزیه و تحلیل شدند. جهت کدگذاری، ابتدا مصاحبه‌های ضبط شده که به صورت مکتوب نکته‌برداری شده بودند، گوش داده شد و مرور گردید. سپس داده‌های حاصل از مصاحبه توسط نرم‌افزار MAXQDA کدگذاری شدند که ۱۷۷ کد اولیه بدست آمد، سپس کدهای اولیه‌ای که به یک مفهوم خاص اشاره می‌کردند، مقوله‌بندی شدند و ۱۹ مقوله فرعی بدست آمد و کدگذاری باز صورت گرفت. سپس مقولاتی که بار معنایی یکسانی داشتند تحت عنوان یک کد نامگذاری شدند و ۱۱ مقوله اصلی مشخص گردید و کدگذاری محوری انجام شد. در آخر محقق به تکوین مفاهیم درباره رابطه میان مقوله‌های به دست آمده در الگوی کدگذاری محوری پرداخت و کدگذاری انتخابی انجام شد و به مدل مطلوب دست یافت. جهت اطمینان از مطلوبیت مدل، مدل طراحی شده توسط اساتید مورد مطالعه و بازبینی قرار گرفت و مواردی جهت اصلاح و تایید مدل نهایی بیان شد.

۴- تجزیه و تحلیل نتایج

پس از انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته، محقق به دقت متون مصاحبه را ثبت کرد و شروع به پیدا کردن مفاهیم و انتخاب برچسب‌های مناسب به هر جمله کرد و کدگذاری اولیه انجام شد. بدین صورت که مفاهیم شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن در مصاحبه‌ها کشف شدند و عبارت‌هایی از مصاحبه که به یک مفهوم خاص اشاره کرده‌اند، تحت کدهای مشترکی نامگذاری شدند و ۱۷۷ کد اولیه بدست آمد. جدول ۳ نمونه‌ای از کدگذاری اولیه را نشان می‌دهد.

جدول ۳. نمونه‌ای از کدگذاری اولیه

کد اولیه	واحد معنادار
فرایند هدفمند آموزش- سالن های ورزشی مناسب برای دروس عملی- استانداردسازی تجهیزات ورزشی لازم- برگزاری مسابقات ورزشی	دانشگاهیان و اساتید علوم ورزشی بایستی از طریق مشارکت دانشجویان در آموزش علوم فرایندی هدفمند در آموزش را برنامه ریزی کنند و از اینرو نیاز است سالن های ورزشی دانشگاه ها برای دروس عملی مجهز و استاندارد باشد و با برگزاری مسابقات ورزشی در جهت مشارکت ورزشی دانشجویان تلاش شود.

¹ Strauss and Corbin

سپس محقق سعی بر ترکیب مفاهیم کدهای اولیه کرد. بدین صورت که کدهای اولیه‌ای که بار معنایی یکسان داشتند و به یک مفهوم یکسان اشاره می‌کردند، تحت یک عنوان نامگذاری شدند و مقوله‌بندی انجام شد و ۱۹ مقوله فرعی بدست آمد. بدین صورت کدگذاری باز انجام شد. جدول ۴ مقولات فرعی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. کدگذاری باز (مرحله ایجاد مقوله بندی)

مقوله فرعی	کد اولیه
عوامل خانوادگی	تشویق خانواده به ورزش- حمایت خانواده جهت تحصیل- مدارج تحصیلی خانواده- ورزشی بودن خانواده- سطح آگاهی خانواده
عوامل شخصیتی	کمال طلبی- فعال بودن- چالش گرایی- برون گرایی- انگیزه
آینده شغلی	مشاغل مرتبط با رشته علوم ورزشی- بازار کار رشته- استقبال بازار کار از رشته علوم ورزشی
حمایت تحصیلی	شرایط تقویت رزومه کاری- سهولت پیشرفت سطح تحصیلات- حمایت دانشگاه از ایجاد شرایط تحصیل همراه با پیشرفت بدنی
کارورزی	کار عملی- پیاده سازی دانش
تجربه ورزشی	تجربه کار عملی- تجربه همراه با علم- کسب تجربه
زیرساخت ورزشی	سالن های ورزشی مناسب برای دروس عملی- استانداردسازی تجهیزات ورزشی لازم-
نیارسنجی زیرساخت ها	تجهیزات ورزشی مناسب با آموزش تئوریک- امکانات ورزشی مناسب با سطح آموزش
جایگاه ویژه علوم ورزشی	نقش ورزش در سلامت- علمی بودن ورزش- ارتباط ورزش و سلامت
هنجارسازی فعالیت ورزشی	ارزش نهادن به ورزش- دادن امتیاز به دانشجویان ورزشکار قهرمان
اجتماع محوری	دوست یابی- ارتباطات اجتماعی در ورزش- پذیرش جمعی مطلوب تر
مشارکت ورزشی مبتنی بر فناوری	فرصت استفاده از دستگاه های استاندارد ورزشی در دانشگاه- برگزاری مسابقات ورزشی مدرن در دانشگاه
یادگیری مبتنی بر فناوری	آموزش علوم ورزشی با استفاده از تجهیزات مدرن- استفاده از فناوری در آموزش دروس تخصصی علوم ورزشی- ساخت تجهیزات ورزشی بر اساس یادگیری دانش حرکات اصلاحی و آسیب شناسی ورزشی در دانشگاه

انسجام آموزش	فرایند هدفمند آموزش- همسویی آموزش علوم ورزشی و اجرای آن در فعالیت های بدنی
همسان سازی آموزش	همسان سازی وسائل و تجهیزات مورد نیاز آموزشی با مبحث آموزشی- همسان سازی شرایط مشارکت ورزشی در دانشگاه با نیازهای آموزشی
فعالیت بدنی هدفمند	فعالیت بدنی منظم روزانه- فعالیت بدنی بر اساس پیشرفت بدنی- فعالیت بدنی بر اساس ساختار بدنی- فعالیت بدنی با توجه به نیاز تقویت عضلانی
فعالیت بدنی علم محور	فعالیت بدنی بر اساس حرکات اصلاحی مورد نیاز- فعالیت بدنی با توجه به استعداد ورزشی- فعالیت بدنی با توجه به سطح آمادگی جسمانی و تقویت آن
یادگیری داوطلبانه	مشارکت در یادگیری- داشتن ایده در امر آموزش- یادگیری همدلانه
تلفیق علم و عمل	همراستایی مبانی علمی با موارد عملی- پیاده سازی مبانی تئوری در کلاسهای عملی- پیشرفت همزمان دانش و فعالیت بدنی

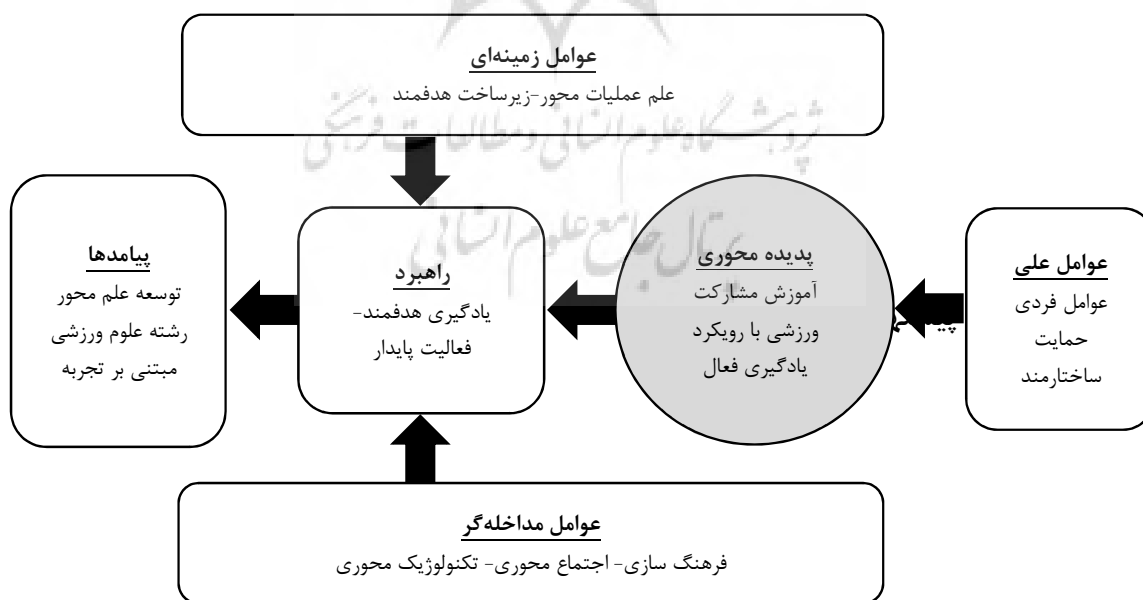
سپس مقولات فرعی که بار معنایی و مفاهیم یکسانی داشتند، در یک مجموعه قرار داده شدند و کدگذاری محوری انجام می‌شود. فرایند کدگذاری‌ها (مقولات فرعی) تا جایی انجام شد که دیگر کدها مفاهیم کاملاً مستقل از هم داشتند و زیرمجموعه هم قرار نمی‌گرفتند و کدهای محوری یا همان مقولات اصلی مشخص شدند. جدول ۵، ۱۱ مقوله اصلی را نشان می‌دهد.

جدول ۵. کدگذاری محوری

مقوله اصلی	مقوله فرعی
عوامل فردی	عوامل خانوادگی عوامل شخصیتی
حمایت ساختارمند	آینده شغلی حمایت تحصیلی
علم عملیات محور	کارورزی تجربه ورزشی
زیرساخت هدفمند	زیرساخت ورزشی نیازسنجی زیرساخت ها
فرهنگ سازی	جایگاه ویژه علوم ورزشی هنجارسازی فعالیت ورزشی

اجتماع محوری	اجتماع محوری
تکنولوژیک محوری	مشارکت ورزشی مبتنی بر فناوری یادگیری مبتنی بر فناوری
یادگیری هدفمند	انسجام آموزش همسان سازی آموزش
فعالیت پایدار	فعالیت بدنی هدفمند فعالیت بدنی علم محور
توسعه علم محور رشته علوم ورزشی مبتنی بر تجربه	یادگیری داوطلبانه تلفیق علم و عمل

در کدگذاری انتخابی، فرایند یکپارچه سازی و بهبود مقوله ها صورت گرفت. به عبارتی دیگر یافته های مراحل کدگذاری قبلی را گرفته، مقوله محوری انتخاب گردید، به شکلی نظام مند به دیگر مقوله ها ربط داده شد، آن روابط اثبات گردیدند و مقوله هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز داشتند، تکمیل گردیدند. بنابراین، مقوله محوری، بخش بسیار مهمی از یکپارچه سازی و بهبود مقوله ها است. شکل ۱، کدگذاری انتخابی طبق مدل پارادایمی سرمایه اجتماعی با رویکرد نفوذ اجتماعی در فدارسیون های منتخب ورزشی را نشان می دهد.

شکل ۱. مدل پارادایمی آموزشی مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادهای سیاستی

با توجه به مدل بدست آمده از تحقیق مقوله اصلی، مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال است که این مقوله کلیه مقولات دیگر را تحت پوشش قرار می‌دهد. مدل زمینه‌ای این پژوهش از یک سری شرایط که شامل شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر می‌باشد، تشکیل شده که منجر به بروز کنش‌ها و تعاملات می‌شود. پیامد این کنش‌ها و تعاملات، توسعه علم محور رشته علوم ورزشی مبتنی بر تجربه می‌باشد. شرایط علی به عواملی که منجر به مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال می‌شود، اشاره می‌کند. در واقع شرایط علی، عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال است که به طور مستقیم بر مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال تأثیر دارد. عوامل علی تحقیق، شامل عوامل فردی و حمایت ساختارمند می‌باشد. آگاهی و گرایش خانواده نسبت به ورزش و فعالیت بدنی در مشارکت ورزشی دانشجویان علوم ورزشی به ورزش و تحصیل در این زمینه بسیار نقش دارد. تشویق و حمایت جهت تحصیل در این رشته توسط خانواده و ویژگی‌های شخصیتی مانند؛ کمال طلبی، چالش‌گرایی به دلیل ماهیت رقابتی و پرچالش ورزش بدون شک تأثیر زیادی در انگیزه مشارکت ورزشی و علاقه و انگیزه یادگیری فعال رشته علوم ورزشی دارد. علاوه بر این بازار کار آینده رشته علوم ورزشی و حمایت دانشگاه از تحصیل همزمان این رشته و فعالیت بدنی مستمر و ورزش قهرمانی، به لحاظ دسترسی به امکانات، بر انگیزه و تمایل دانشجویان علوم ورزشی جهت مشارکت در ورزش و سهولت فرایند یادگیری علوم ورزشی نقش دارد. در مدل پژوهش حاضر عوامل زمینه‌ای عواملی هستند که در فرایند مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال نقش دارند به طوری که از عوامل محیطی هستند که برای تحقق آنها می‌توان از پیش برنامه‌ریزی انجام داد. علم عملیات محور و زیرساخت هدفمند دو عامل زمینه‌ای در مدل حاضر هستند که بایستی با توجه به نقش آنها در مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی، برای پیاده‌سازی آنها پیش‌بینی‌های لازم انجام و برنامه‌ریزی شود. عامل علم عملیات محور به کاربرد علم در محیط عملی و کسب تجربه عملی دانشجویان علوم ورزشی اشاره دارد و زیرساخت هدفمند به زیرساخت‌های استاندارد ورزشی متناسب با واحدهای عملی و مورد نیاز و سطح یادگیری و توانمندی دانشجویان اشاره دارد. هر دو عامل علم عملیات محور و زیرساخت هدفمند را می‌توان با برنامه‌ریزی و هماهنگی پیاده‌شوند. زمانی که شرایط کسب تجربه در محیط عملی باشد، دانشجویان تمایل و انگیزه بیشتری جهت مشارکت ورزشی، کسب علم و حتی یادگیری مستمر علوم ورزشی دارند و در کنار آن تجهیزات ورزشی مناسب، استاندارد در راستای علوم آموزش دیده بسیار حائز اهمیت است. عوامل مداخله‌گر در مدل حاضر عواملی هستند که در فرایند مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال نقش دارند و در حالی که در محیط بیرونی قرار دارند و در کنترل و قابل پیش‌بینی نیستند. سه عامل فرهنگ سازی، اجتماع محور و تکنولوژیک محوری عوامل مداخله‌گر هستند که بایستی در مسیر مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی به آنها توجه کرد و با در نظر گرفتن شرایط و تغییرات آنها مسیر را طی کرد. ارتباط و نقش مهم ورزش در سلامت در سطح جامعه به جایگاه، ارزش و توجه ویژه به ورزش و حتی رشته علوم ورزشی کمک می‌کند. علاوه بر این بسیاری از ارتباطات اجتماعی و دوست‌یابی‌ها در محیط‌های ورزشی و از طریق ورزش شکل می‌گیرد که این امر به انگیزه مشارکت

ورزشی نیز کمک خواهد کرد. همچنین با توجه به رشد و پیشرفت روزافزون فناوری و تکنولوژی آموزش علوم ورزشی مانند، آسیب شناسی ورزشی، حرکات ورزشی و حتی برگزاری رویدادهای ورزشی در دانشگاه ها بایستی با استفاده از فناوری روز صورت گیرد. بدون شک در سهولت یادگیری دانشجویان، مشارکت در یادگیری توسط آنها، تفهیم بهتر مطالب و انگیزه حضور آنها در رویدادهای ورزشی دانشگاهی بسیار مؤثر است. در مدل پژوهش حاضر راهبردها، راهکارهای عملیاتی جهت مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی را بیان می کند. یادگیری هدفمند و فعالیت پایدار دو راهبرد مهم در مدل حاضر هستند. آموزش هدفمند، همسویی آموزش علوم ورزشی و اجرای آن در کلاس های عملی و فراهم سازی شرایط مشارکت ورزشی در دانشگاه با توجه به نیازهای آموزشی، هم مسیر مشارکت ورزشی دانشجویان را هموار می کند و هم تمایل دانشجویان به یادگیری علوم ورزشی، مشارکت در یادگیری افزایش می دهد. همچنین فعالیت بدنی با توجه به نیاز تقویت عضلانی، حرکات اصلاحی مورد نیاز، استعدادیابی علمی ورزشی و افزایش سطح آمادگی جسمانی انگیزه تحصیل در رشته علوم ورزشی را افزایش می دهد و دانشجویان علوم ورزشی هدفمندی بیشتر برای یادگیری این رشته خواهند داشت. پیامدها در مدل پژوهش حاضر نتیجه نهایی مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی را بیان می کند. در حقیقت پیامدها نشان می دهد مشارکت ورزشی با رویکرد یادگیری فعال دانشجویان علوم ورزشی به چه نتیجه ای منتج می شود. در دل حاضر پیامد نهایی، توسعه علم محور رشته علوم ورزشی مبتنی بر تجربه است که دو عامل یادگیری فعال و تلفیق علم و عمل را در برمی گیرد. در حالتی که انگیزه مشارکت ورزشی و یادگیری فعال در دانشجویان علوم ورزشی شکل گیرد، می توان انتظار داشت، دانشجویان این رشته در یادگیری مشارکت مستمر داشته باشند و همدلی، انجام کارگروهی و داشتن ایده در امر آموزش این دسته از دانشجویان علوم ورزشی دیده شود. همچنین با پیاده سازی مبانی تئوری در کلاس های عملی، به پیشرفت همزمان دانش و فعالیت بدنی خواهند رسید. عصاره و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی بیان کردند یادگیری فعال بر انگیزه تحصیلی تأثیر دارد. در تحقیق حاضر تأثیر تلفیق علم و عمل و یادگیری داوطلبانه در پیشرفت ورزشی و آموزشی دانشجویان نشان داده شد. بنابراین تحقیق عصاره و همکاران (۱۴۰۱) با نتایج تحقیق حاضر همسو است. نایلا^۱ (۲۰۱۶) در تحقیقی استدلال کرد، خانواده، عوامل اجرایی مدارس و سیاست های تشویقی مدارس برای زنگ تربیت بدنی در مشارکت ورزشی دانشجویان تأثیر دارد. در تحقیق حاضر حمایت خانواده و همکاری دانشگاه از نظر زیرساخت ورزشی و تقویت آموزشی این رشته در دانشگاه بر انگیزه مشارکت ورزشی دانشجویان نقش دارد. بنابراین نتایج تحقیق نایلا (۲۰۱۶) با نتایج تحقیق حاضر همسو است. سیاوشی و همکاران (۱۴۰۲) بیان کردند زیرساخت ها و عوامل اجتماعی بر مشارکت ورزشی دانش آموزان نقش دارد. تحقیق حاضر نیز به نقش دوست یابی و توسعه ارتباطات اجتماعی از طریق ورزش و اهمیت زیرساخت های ورزشی استاندارد و مناسب با واحدهای درسی عملی در دانشگاه جهت مشارکت ورزشی دانشجویان این رشته اشاره کرد. نتایج تحقیق سیاوشی و همکاران (۱۴۰۲) با نتایج تحقیق حاضر همسو است. اشاره با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می شود، دانشگاه ها جهت تجهیز زیرساخت های

¹ Naila

ورزشی استاندارد و مناسب با اصول علمی برای دانشجویان علوم ورزشی بودجه ویژه‌ای اختصاص دهند. همچنین جهت انگیزه مشارکت ورزشی دانشجویان، مسابقات ورزشی درون دانشگاهی و بین دانشگاهی مستمر برگزار شود و برای دانشجویان دارای مقام ورزشی امتیازاتی مانند؛ تخفیف شهریه، اعطای وام و..... لحاظ شود. به علاوه لازم است دانشگاه ها در رشته علوم ورزشی اساتیدی را جذب کنند که هم دارای سابقه ورزشی و هم سابقه علمی بالا باشند. همچنین پیشنهاد می‌شود، نحوه تدریس اساتید علوم ورزشی دانشگاه‌ها بر اساس نحوه تدریس مدرن و فناوری باشد به طوری که دانشجویان محور اصلی آموزش باشند و دانشجویان بر اساس کار گروهی، مشارکتی و ایده پردازی در امر آموزش رتبه بندی شوند و نمره دهی انجام گردد. همچنین با توجه به اینکه مشارکت ورزشی موضوعی چند وجهی و همراه با متغیرهای چندبعدی است، وجود امکانات و فضاهای ورزشی متنوع و در دسترس در محیط دانشگاه پیشنهاد می‌شود.

منابع

- بنار، نوشین، دستوم، صلاح؛ گوهر رستمی، علیرضا و محدث، فاطمه. (۱۳۹۷). طراحی مدل توسعه مشارکت ورزشی. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۵ (۲)، ۲۱۷-۲۳۴.
- حسینی، سید عماد و همکاران. (۱۳۹۶). تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان در فعالیت های بدنی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۲ (۱)، ۹۷-۱۱۴.
- درخواه، رحیمه؛ نظری نژاد، فرزانه و ربیعی، مریم. (۱۴۰۴). بررسی تأثیر روش‌های تدریس فعال بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان. اولین همایش بین‌المللی تجربه‌های طلایی و پژوهش‌های ماندگار معلمان، خرم آباد <https://civilica.com/doc/2489901>
- سیاوشی، محمد؛ فرازبانی، فاتح و سعادت، مریم. (۱۴۰۲). طراحی مدل توسعه مشارکت دانش آموزان متوسطه شهر مشهد در زنگ تربیت بدنی. نشریه مطالعات آموزش علوم ورزشی، ۱ (۲)، ۶۸-۷۶.
- عصاره، علیرضا؛ احمدی، روشن و اسماعیلی، محدثه. (۱۴۰۱). اثربخشی روش یادگیری فعال بر احساس تعلق به مدرسه و انگیزه تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدائی. دو فصلنامه علمی نظریه و عمل در تربیت معلمان. ۸ (۱۳)، ۲۱۹-۲۳۸.
- کاویانی، حسن؛ لیاقت دار، محمدجواد؛ زمانی، عشرت و عابدینی، یاسمین. (۱۳۹۷). بازنمایی تجارت دانشجویان از یادگیری فعال در کلاس معکوس. فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۸ (۴)، ۱۳۵-۱۰۷.

References:

- Antonio, L., Leal-Rodríguez, L. & Albort-Morant, G. (2019). Promoting innovative experiential learning practices to improve academic performance: Empirical evidence from a Spanish Business School, *Journal of Innovation & Knowledge*, 4(2), 97-103.
- Borgonovi, F., & Ferrara, A. (2020). Academic achievement and sense of belonging among non-native-speaking immigrant students: The role of linguistic distance, *Learning and Individual Differences*, 81 (9), 101-111.

- Fischer, E., & Hänze, M. (2019). Back from “guide on the side” to “sage on the stage”? Effects of teacher-guided and student-activating teaching methods on student learning in higher education, *International Journal of Educational Research*, 95 (23), 26-35.
- Rafael, B., Florentino, H., & Enrique, M. (2019). Sport participation and vigilance in children: Influence of different sport expertise. *Journal of Sport and Health Science*, 17(9), 1-8.
- Naila, N. (2016). The no-participation of students in physical education: A comparative study of tunisian trainee teachers. *Creative Education*, 1486-1499, DOI: 10.4236/ce.2016.710154.

